

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ԷՈԿՏԵՄԲԵՐ 4 .

ՀԱՂԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Ս Բ Ա Ն Ե Ա

Իդպել լա գրախնա — պիւմէնիք քի,
հաբէա միւ շարիլէյան հաղըթիլէրինէ
պու ի նիմար վերմէմիզ եազըլ քգ ալա
պիլիքի մի — շիմաթքի հալ իմբէրաթօր
Նարօթօն հազըթիլէրի թարաքնաթան
քէնախնէ կէօպէմէրիլիշ օյան ՔՅ սերա-
կէնա իզամէթ իթմէքաէ տիր, կէօ
րիւնի ք քի, միւ շարիլէյան հաղըթի-
լէրինէ, պիլգաթ թէնաի հարաքեաթի
աւէէնէրէ դաշլ իթմիշ օրուտ զու թախիթ
ու սալթանաթիտան պիւսալթիլիւն իւ
միւնի քաթ իթմէմիշ տիր, վէ հէրնէ
քաւաթ թէսէլլ իմիշ միւ հիմաճիկէթի
պուլունտուզու քէնաի բուհանի բէտէ-
լի օյան Քալա հաղըթիլէրի, Բոմաւա
պուլունան Ֆարնէզ սերաթընա իւրաթ
բահաթ իթմէսիւնի միւ շարիլէյան հաղ
թէթիլէրինէ նաարհաթ իթմիշ, վէ իյպէթ
նէզաթթիլէր քէաուիլ իլէ տալլիթ իյլէ-
միշ իսէտէ, Իդպէլէն, քէնաի Նաւաթ
էվաուարըրնտան ուզազաւա պուլունմի
եապազ, Սրանտա հուտուտու պաշըն-
տան իկրպալանմազ իսթէմէմէքաէ տիր,
վէ թմէմ պիլիթ Ֆիլլիթնէն տէնէրէ կէչ-
մէքաէ տիր:

Էկեւրջն պիւ թիւն Ֆրանսոս Էհպիտի,
Սրանեա հռտու առնետա պու լռնան
ձենու պիւ Ֆրանսըզպար կիպի օրմուշ օշ-
տարար, Իպպէլըանի Ֆրանստատա տէմիւր
պիմուար, Սրանեաներ պիւ լիւք մուլաւ
Թարանտա պրնոգապիլի իտի :

Հալ պու քի պու եխ զտէն ի զապէլ,
Էա իշին հիշ պիր իւմիտ քէօշէսի կէօ
րիւնմէքտէ տէյի տիր :

Պագը Փարիս դաղէթալորը, պու խուսուսուսա պագը օշտն պագը իւմիտէրի, չու մէճճ իլէ մահվ իմ մէքտէ տիրէր :

« Իմբեռաթեօր Նաթօլեօն հազութիւն
րի իգապեւաննն միւթթեֆիգի օրմադ,
չինքի իգապեւան արթըգ գրաւնչա տէ
յիլ տիր :

« Իմքերթի օրոշն եկնիտն իմի՞ իւ
Չապ խոնճէի պիր հէյեթ վար արս,
վէ պու տու Սեւեւ եւն լիւնն հեօթը լըւը
արբ քի, նէ հէյեթ տախի քեսպ իմիտ,
Ճրսնաս աղնն իլէ տափի պուրսնաճապ,
վէ արբ թաղքերպ իժաստի խոնճէ
տիր, վէ սոնէրին լիտիմտան աշաղը ին
տիրտիքլըրի պիր զրալեյան տ միւսաստ
խոնճէ քի, եկնի իհասս օրոշնաճապ
Սրանհա հիւքիւթիմն դարշը, Ճը
րսնաս մէմալքլինի պիր տիւ չմէյեք մէր
քեզի իլլիսին »:

Խորհրդածօր հազդեթ լերինն, Բօսն
լաերնառա իգապլաեր գաղուլ իթօխի
հայտե, մա շարիէյհա հազդեթ լերինե,
առա հի.քմաարլուղ շտեռն պլր թիա
էթ ի հիօսթիէլմիզ օյտու դու առիւր,
իգապլա թարախիկրլրլրինի ազ մահ
սուս վե մի քետտեր գլրմամը տրե:

Սրանիսանքն հէր թալաֆը, ազիմ մէսէրբէթ ալէամէթ լէրի իլէ գարանն մըշ աըն, հալընրդ օլ պիշպալէլէր քի, իխթիլաւաա վուգու պուլան իքի ձէշը տէ հա էվաալաբընը, հա գարնաաշալաբընը, վէ հախօա նըշանլըաբընը դապի իթ տիլէր, հալընրդ ծէշար իխթիլալմն մէ տաւտ նէթ մէթ սնիկ հաշըրդ կէօզ իլէ կէօ ըմէտիլէ :

Գրալիքանեա ստատագրաթիւ պուլու.

նան օրաու իլէ, իխիլիլ օրաու սու
պէճնիւնէ վազր օրան իքի չալիքշմանը
պիլը, սի Սանթանտըրտէ վէ տիլիլիլ տա-
լիլ Ալքոլէա քէօրիլ սիւնտէ վուգու-
պուլմուշ իսի. պու գալիլարաւան, իքի
Եպրաֆտան Եօլնիլըլն վէ Եպրալանն
լարիլ տուըսը 2000է պալիլ օլմուշ իւ-
սիլ :

Սօնրաքի չաթը: մատա, գրալիչա օր
տուսու սերասքերի պուլունան մարե-
չալ Նօվալիչեզ վուրուլուպ, սօնրատան
վեֆատ իթմի, աիր:

Միւլիւմէֆա ձեներայ, հերնէ գա-
տար միւլիւմ սասքիւրիէ գարշը ճէնքիւշ-
միշ վէ անձադ գրալիշանըն ու դրուաւ
քէնտիւրի Ֆէտա իլիւմիշ խաի խտեւ,
Սրանտանըն մուվազդալմ հիւքիւմէթի,
մէյտանը մուհաթիւտէ մէյաւճէ, էօլէն
պիլը սաքէրէ շտեան սուրէթտէ, անըն
ճէնադիւմիտ ըրաւէթ օրտանաւընը վէ
սալիւմ սանլի իլէ կէօմիւլմէֆիւնէ միւլ-
լիւմիշ տիր:

Իդպաւելլա գրաւելա թամ 33 սենէ
Հիւքմաթըլզ իթմիշ տիր : վէ թախթա
չըգադըրնըն երլ պաշարը կիւնիւ իթէք
ըարէն թախթաւան ուշադը իսիշ տիր :
չիւնքի միւ չարիլէս Համըն Հիւքիւ մէթ
սանտաւիսինէ գուուտ իւլէմէսի 1833
սենէսի սեպտեմբերի 29 ունտա , վէ ան
տէն ուշադը ինսնի տարի 1868 սենէսի
սեպտեմբերի 29 ունտա վուգու պուլ
մուշուր : տահա գեկատէ տիգըթթա
շահան պիր խուսուստա շուտուր բի ,
անըն Հիւքմաթըլզ սընըթըրնտան թալտ
օլուստուլու կիւնիւ , քէնտի ըտէրի
էտմինճի Ֆէրախնանըն էօլիմիւ երլ
պաշարը կիւնիւնէ թէսաթիւ Ֆ իւլէմիշ
տիր : Չիւնքի միւ չարիլէս Հին վէ Ֆաթը
տարի սեպտ : 30 տա վուգու պուլմուշ ի
տի :

Իզապէլու , շինոի թամ 38 եաշրն
տա տրը :

ՀԱՎԱՏՈՒՄԱԹՂ ՏԱԽԻԼԻՅԵԷ

Պիր վաղբրեւանն աղբու Ղուրեխէն
պիր չօդ պահս վերէն խաղբրտանն է
ֆնտրինն, պու տեֆա Մէճմուայի Աւա-
րիֆէ տալի Մէսայիլի Օսմանիլն ին-
վանըլլա թիւրքնն պիր պահս կէճմուր-
վիլ օլտուրճանն, այնն աղբրնն միւ-
պատրէթի իսրէրիզ :

« Պիր վազըլժտան պէրու, Թիւրքիսթան ինքեր, օլունամանաճագ սուրէթթու թէրազզը իթմէքտէ տիր: Էվ-րօթս իլէ օլունան թիճարէթ մատտէսիլ-լէ, էլաինէի էճնէպիյէ թաշսիլի սուրէթի, վէ մէմալիքի Ղարպիյէ իլէ օլան թէշաշուգու իիլթիլաթ (րարեկա-մուլթան ճատատուլիւն) իլէ պէ-րապէր, էճնէպիլերին, Թիւրքիսթան-տա իգամէթի, վէ ուսուլուլթիգամըզըն, Էվրօթսեա թաթպիգ իլմէքլիկին իլ-զէթիյէթի, վէ նիճայէթ, զաթը չէվ-քէթսիմաթը ճազըլէթի Բատիշաճինին իրատէսիյէ իճսան պույրուլան ճուրդի-յէթ (ազատուլիւն) վէ գավանին ճէ-տիտէ քէֆիեթի, միլլէթի ուսեանը-րըպ, Կիքըլերի թէճտիտէ իլլէտիկիւ-տէն, ումիւրու ումուլիյէ իւզըրնէ կիւն պէ կիւն տիգգաթ զ իեւատէյէիտեր:

• Խց/ժէ, շու հային, մէնտֆիի քէսի-

ընկեր մուծիս պաճառաբեր պետիկի տիր. պիր միւլէթ, ինկիլթէրու վիքէլաւորնտան մէջնուր Մ. կլաւալթընըն սեյուլէ-տիկի հաբաէ պուլունմաարգան, գուվ-վէթլէ վէ գէնկին օլամադ, միւշարիլէյէ ինկիլիդլէր իրն տեմիւ տիր քի, տէվ-լէթին մէնֆաւթընըն հէր քէս քէնտի մէնաֆիի մախաւէսի կիպի վիդայի, իտէր, Հազըդաթլէն, պիր վիւլէթ թէ-րապգը վէ թէհէտաթիւս իյլէմէտիքէն, մուհաֆազայի հաւաթլէրնս մուգթէտիր օլամադ: Տէվլէթ տաթի ինսան կիպի պէօնիւտիքէն, թէպաթիլէ աշվալ վէ էֆ-թաթ իթմէքսէ, աթիլալթ իտէր իտէ, հաւաթլէ մէմաթա (մաշ) միւպէտաշէ (տէյիլիլիլ) օլուր: Թաթապգը (յա-ռալադիմալթին) իլէ, մէնաֆիի ումու-միյէ վէ խուսուսիյէն (ընդհանուր եւ մասնաւոր շահերու նկատմամբ) թէհա-լուգ վէ իրթիպաթլէն (հաղորդակցու-թեան կապ) էլզէմիյէն իթիւրաֆ օ-լունտուգթանս օնուր, էվիլս, մէմլէքէ-թին իզսոնամաթլէր հազըդաթըն պիլ-մէք: վէ տոնիկն, իշթիեւամաթլէ մէզ-քիւրէնին, նէ տարէթլէ իաթիշալ (ձեռք բերել) օլունամաղընըն տնլամադ լազըմ տոր:

« Զաղբղաթէն, Թիւրքիսթանտու ա-
ճապա նէ՛հէ իշթիեանճըմըզ վար տըր :
տէսիք հիւսնի իտարէ վէ թանդիմի ու-
մուրու մալիլէ վէ ինթիշարը մէարիֆ
վէ էտիպ մէմուրլար վէ տէմիր եօլլարը
վէ սայիրէ տիր, տիեհճէլըէ չօզ տուր :
վէ լաքին պունկար նէ՞ վէճէլէ իսթի-
սալ օլունսպիլճէլըէ, իշթէ միշքիլթի-
անտէ տիր . պիր շէյ թալէպ իթմէք,
վէ վէստեթի իսթիշալիլէեի (ձեռք
բերելու միլոցնեւ) կէօթէլմէմէք, պիր
ատմէմն կիւնէ իլէ ըսքնմասքնա պէնգը-
կէ պունկն նէթիճէսիտէ, շու օլուր քի,
մէլընըզ թէպտիլի մէմուրլին իլէ, պիր
շէյ թէճէտտիւր (նորոգուիլ) իտպիյ
իւլաջ օլունսճաղընը զանն իտէնէլը գու-
հուրա կէլիւր, վէ վաթմանն խայր ու
մէնֆաաթը ունուտուլուպ, միւնսգաա-
թը զաթըեհէէ (անձնական կուռ) պաշ-
լանըլըր . ֆաղաթ պիզիմ ուլաֆրանգա
պիր չարէմիզ վար . պիզ միլէթ մէճէ-
սի իշիթիեօրուզ, Էվթօրա, պու սա-
եհէտէ թէրազզը իլլէտիկինտէն, պի-
զիմտէ սէլամէթիմիզ պունտա տըր, տի-
եօրլար : Պազը ստէմլէրին պու պապ-
տէ խիֆֆէթի օլ տէրհճէտէ տիր քի,
ուլաֆրանգա ուսուլ վէ իտարէեի պիր
մէմէլէլէն իտալալ իլլէմէք, ուլաֆրան-
կա ըսնթօլս կիլիմէ վէ ետիտա տա-
ֆրանկա Պօրտօ վէ Շամբանեա իլմէք
կիպի գօրայ զանն իտէեօրլար :

« Էվկլիդա, տեսվէթին պիւթին ու մուր վէ մէնաֆիինէն աշինա նէրէտն պուլապիւիրիդ. «Քիւրալէրտն մի, չէջ աբապլարընտա՛մը, Արնապուտալ՛րտա մը, պունըր պիր մէճիւտն տապլէթ օլունուրաւա, նէ՛ ինէ կէվիշ օլառուդլարընդ աճէպա. քէնտիւրիւտն պիւնէճէ՛քըր մի. միւլէթ մէճւլիսի կըրչի Յըրանտա վէ Իսկիլէրանըն սէլամվէթինի մուճիպ օլտու, վէ կաքին նէ վագրթ օլառուրանու. պիւիրըլ՛ր մի

հնչակի մէնսաֆիի մախառուէրիին թէ-
մամէն սնկսեւըպ, վիւհուտոյ կէթիւրե-
ճէք վարթալարը պիտիքսէն սծնրա,
միւլլէթ մէհէիս թէշքիւկյէտիւէր, Փա-
գաթի, պիւր շէօ Ալըապը եամընտաւ պիւր
Պուլըար, վէ պիւր Բոււմ եամընտաւ պիւր
Քիւրտ սիւր մաշէլլաէ թօբլանսալար,
եհքտիկէրինին նութըգունու սնկսմանեւ-
ճաղըսըրընտան, աճալիպ պիւր շէյ օլա-
ճաղընը, էրպապը սիգղաթի տէքք ի-
տէր. պիւրի, մէսէլա, միւսթադիւ
ղըրալլըզ, վէ տիկէրի, վէրիկ վիւրմէ-
մէք, վէ պիւրի եօլ եարմաղ, վէ տիկէ-
րի եարմամաղ, վէ մէսէլա պիւր Քիւրտ
քնարվան (տարվան) սոյամազ վէ պիւր
Արմալուտա լըրիսին, տիշմէնքին սաղ
պըրագմամազ իչին, հէր պիւրի պիւրէր
հուգուզ իսթիեհէճէքիւր տիւր:

« Իշխէ պէցլէ տիր միլլէթ մէճլիս-սիննի նէթիճէսի շունտան տալիս անկայր-լըր քի, Բուսիս իմրերթօրիչասըր Գաթերիսիննի, վագթիլէ, թէպասսըր պու-լունան Սլավ վէ Մօսքով վէ Թաթար վէ Ղարօն վէ Սամօզա վէ Զօյլըտէն պիր մէճլիս թէշքիլիլէ թէմաշա իլէտիք-տէն սօնրու, Եհնէ հէր քիսի Երլըրինէ կէօնտըրաի :

« Պէօլէս պիր մէճլ խսին թէճքիլինի
մուշղա տեվլէթի ալ իլենին տիւլմէնլէրի
օլան իսթլեօր . չիւնքի , պուռնուն իճ
րաար , տեվլէթին էսսադնր իիւլալ իտէ
ճէկինսն մուսաա , եւքաիկէրինին աջ
վալընտան ճաշիլ օլան էշալի , պուռն
լարը եւքաիկէրինէ ըսպլթ իտէն պաաղը
չեօղ իւպ , տեվլէթի էճնէպի մէնֆսաա .
թրնա սէվզ իտէր :

• Լէհայէթ ու հազ իհի, միլլէթ
մէճլիսի թալէպ իթմէք, ումուրու տէվ-
լէթտէն խապէրտար օլմամուգ տիմէք
տիր. կէրչի, միլլէթին, քէնտի մէն-
ֆաաթընա նազարէթի, ումուրու մի-
հիմմէտէն տիր. վէլաքին պուլունտու-
ղու հալ ու մէվզըա կիօրէ, նազարէթ
իթմէլի տիր. պատհէու, իֆաատէ իտ-
մէկիմիզ վէհէլ, միլլէթի Սամանիյ
ուսուլ ու դաւանինի մէվճուտէսին
թէվսիի իլէ, աուուեա (թէնսալի) մէյ-
տան վիրմլքսիզին, քէսպի հուրրիյէթ
(ուզատութիւն) իտէպլիլը. թէրադ-
զը, էսադը մէվճուտէյի իկուլլ իթմէք-
տէ տէյլ, պէլքի, մին էլ տաւիմ մէվ-
ճուա օլան կէսա իւզէրբին հաաա պիւ-
յիւք միւնթուզամ էքի էպնիյէ ինչա-
սընտա տրը :

• Ուսումնու մալիւնին եօլունատ օլ-
մաւնա կէլինճէ, պունուն էսպապը
մանէասը (արգելական միջոցներ) վէ
վէսայիլի իսթիհասլիլէսի թահգըզ
լունմալը տըր :

« Մէմբերներն զենկէն օլմարը, վէ
մարիֆէն ինկիշարը իսթէնկի իպտէ
նէ՝ իչին պեյլէ օլմատըղը թահըզ օ-
լունտըսս, օլ վազըթ սըլմէթ ու մէ-
րիֆէն վէ իսազսթը սայիրէնն հայ-
էրզի Ֆիհլէ (Իծրա օլմադ) կէլէճէկի
պտիհի տիր, Ս.ըզու իլէ իքթիֆա ի-
տիպ, աւաֆրանկա նիզամլար իսթմէք
միւլէթի թէպսա տիւսար իտիպ, հիւ-

